

Dokument obsahuje doporučení k formulaci: i) cíle projektu (tj. zodpovězení konkrétní výzkumné otázky), ii) problému a k rešerši literatury, iii) metodiky sběru a plánovaného vyhodnocení dat; končí iv) požadavky na kompletní projekt bakalářské a diplomové práce ke kurzům PSPRO a MDSEM; v) harmonogramem kurzu v LS 2017/2018 a technickými radami.

Oba projekty by měly respektovat pravidla níže uvedená. Rozdíl mezi bakalářskou a diplomovou prací je v komplexitě řešeného problému – a tedy i rozsahu rešerše vhodných zdrojů, sofistikovanosti použitých metod a hloubce analýzy. Závazným dokumentem je [Směrnice děkana č. 4/2017 – Pravidla pro vedení a zpracování kvalifikačních prací na FSE UJEP](#)

Připomínky k dokumentu pošlete na: petr.houdek@ujep.cz

I. Doporučení k formulaci cíle projektu (tj. zodpovězení výzkumné otázky) (část A hodnocení kurzů)

1. Formulace cíle práce závisí na povaze a hloubce problému, který chce student svou kvalifikační prací vyřešit. Nelze stanovit jednoznačný vzor. Cíl by však měl být **specifický** a ukázat na **konkrétní přidanou hodnotu**, která má být zpracováním práce dosažena – tj. zodpovězení výzkumné otázky. V cíli může (ale nemusí) být i základní metoda zpracování. Cíl práce či dílčí cíle mohou být v průběhu zpracovávání projektu modifikovány.
2. Cíl práce by měl směřovat k analytickému řešení problému, nikoliv ke zjištění či shrnutí informací o problematice, tj. cílem práce nesmí být jen zpracování „tématu o něčem“.
3. Obvykle chybné cíle práce jsou: „seznámit s“, „psát o“, „pojednat“, „rozšířit poznání“, „zabývat se“, „shrnout“, „poukázat“, paradoxně i „analyzovat“ (vizte níže) atp. Příkladem: Cílem práce je...
 - ... zjistit, co je známo o diskriminaci. ŠPATNĚ
 - ... pojednat o diskriminaci na trhu práce. ŠPATNĚ
 - ... zabývat se diskriminací Romů na trhu práce v ČR a navrhnout, jak ji řešit. ŠPATNĚ
 - ... analyzovat situaci Romů na trhu práce v ČR v roce 2018. ŠPATNĚ
 - ... zjistit, zda a v jakém rozsahu Romové na trhu práce v ČR v současnosti zažívají diskriminaci a ověřit, proč k diskriminaci dochází. Snahou práce bude odlišit přímou diskriminaci zaměstnavatele a diskriminaci na základě preferencí jeho zákazníků pomocí korespondenčního experimentu provedeného zasíláním fiktivních životopisů na srovnatelné poptávky pracovních pozic, v kterých dochází ke kontaktu se zákazníkem a v kterých nikoliv... DOBŘE

Další obvyklé **chyby** při formulaci cílů:

- A. V cíli je jen metoda („Cílem práce je provést marketingové řešení pro firmu XY“) – nesmyslné.
 - a. Marketingové šetření je nástroj, jak kupř. zjistit preference klientů – samo o sobě nemůže být cílem práce. Cílem by mohlo být provést segmentaci klientely pomocí marketingového šetření a optimalizovat nabídku firmy jednotlivým segmentům klientů, aby došlo k růstu zisku atp.
- B. V cíli je jen téma + magické slovo „analýza“ („Cílem práce je analyzovat investiční pobídky“) – nespecifické či nedostatečné.

- a. Nelze určit, co bude v práci zpracovááno, čeho bude dosaženo; analýza čeho, v jakém rozsahu, jak? Cílem by mohlo být provést analýzu celkových společenských nákladů a výnosů (CBA) investiční zóny XY v Ústeckém kraji za léta 2005-2010, aby mohla být vyhodnocena její efektivita atp.
 - b. Často dochází k zaměňování pojmů „analýza“ a „popis“. Kupř. „analýza penzijního spoření“ často vede k popisu investičního instrumentu a finančních institucí, které jej nabízejí. Jde o triviální popis známých fakt, a proto nevhodný cíl kvalifikační práce. Adekvátní cíl by byla kupř. analýza faktorů, které ovlivňují, že se spotřebitel ne/rozhodne penzijní spoření uzavřít či testování efektivnosti různých opatření, které způsobí, že si spotřebitel penzijní spoření uzavře atp.
- C. V cíli je řešení komplexního problému, které není rozloženo na dílčí cíle („Cílem práce je navrhnout strategii pro firmu XY“) – příliš široké, nespecifické. Eventuálně je stanoven cíl, který je v rámci kvalifikační práce na požadované odborné úrovni téměř jistě nedosažitelný („Cílem práce je kalkulace nákladů Brexitu“) – nespecifické a nespílnitelné.
- D. V cíli je triviální zjištění („Cílem práce je zjistit, jaké mobilní tarify studenti využívají“ nebo „Cílem práce je popis investičních nástrojů pro občany“) – banální a nedostatečné.

II. Doporučení k formulaci problému a k rešerši literatury (část B hodnocení kurzů)

1. Formulace problému a rešerše relevantní literatury by měly být **ve formě souvislého textu** a stanovit:
 - a. jaké teorie, koncepty, hypotézy, modely, metodiky či fakta budou zvažovány, tj. na základě jakého poznání bude konkrétní problém řešen, aby byl naplněn cíl práce,
 - b. text by měl obsahovat, v čem má být využito, prohloubeno či doplněno toto dosavadní poznání, tj. jaká má být přidaná hodnota práce s využitím daného poznání.
2. Rešerše by měla obsahovat shrnutí hodnověrných odborných a vědeckých studií, které přímo pomohou v dosažení cíle kvalifikační práce. Neměla by obsahovat obecná pojednání o tématu (a odkazovat jen na učebnice či široce pojaté monografie).
 - a. Dříve se tato část jmenovala „teoretická“, často ale obsahovala jen popis tématu, typologie či obecné teorie. Mělo by zde však být uvedeno, jaké specifické poznání (fakta, metodiky) **bude využito** při dosažení cíle práce.
3. Rešerše by měla obsahovat **alespoň 6 referencí pro bakalářské projekty a alespoň 10 referencí pro diplomové projekty** a seznam použitých (tj. referovaných) literatury [dle normy APA \(příklady zde\)](#).
 - a. Tj. nikoliv „seznam literatury“, z které bude práce teprve vycházet, aniž by tato literatura byla v textu projektu referována.
 - b. Očekává se, že student bude znát referované studie či monografie (jejich metodiky, výsledky) a přímo a smysluplně je využije při řešení svého problému. Z uvedeného vyplývá, že se dá očekávat, že nastuduje mnohem více zdrojů a následně vybere ty, které přímo bude využívat (v kurzech jsou na zpracování rešerše vymezeny 4 týdny).

Další obvyklé **chyby** při formulaci problému a u rešerše literatury:

- A. Většina rešerše je o obecné tematice či o vágně popsáném problému, nikoliv o faktorech, které jej pomohou řešit.

- a. Je-li cílem zjistit, co ovlivňuje spokojenost zaměstnanců ve firmě XY a jak ji zlepšit, rešerše by **neměla** obsahovat **jen** zdroje popisující obor personalistiky, funkce HR oddělení, ani popis firmy XY; měla by se zaměřit na studie zkoumající, jaké faktory a jak ovlivňují spokojenost zaměstnanců, jak se spokojenost měří (metody, škály) a zlepšuje.
 - b. Je-li cílem zefektivnění vzhledu a funkcí e-shopu firmy ZZ pro zvýšení obrátu, rešerše by **neměla** obsahovat zdroje **jen** o strategickém marketingu či o marketingovém mixu či o elektronickém nakupování, ale studie obsahující, jakými metodami se testují e-shopu a jaký vzhled a funkcionalita e-shopů vede k nárůstu obrátu.
- B. Rešerše je bodovým seznamem výpisků z literatury, bez vzájemného provázání a bez souvislosti na vlastní řešení práce.
- a. Vzorem, jak by rešerše měla vypadat, jsou „rešeršní“ části odborných a vědeckých studií, tj. souvislý, koherentní text citující konkrétní poznatky (studie) relevantní při dosahování cíle práce.
- C. Rešerše obsahuje příliš široký či nekonzistentní průřez možnostmi („co by se mohlo dělat“) a nikoliv studie navázané na cíl práce.
- a. Je samozřejmě **nutné a žádoucí** prozkoumat možnosti přístupu k řešení problému. Ve **finálním** projektu se však očekává, že na základě studia literatury si student zvolí specifický přístup, který plánuje realizovat (a ten posléze rozvede v metodické části).
- D. Rešerše neobsahuje relevantní, aktuální či hodnověrné zdroje.
- a. Rešerše by měla obsahovat zejména odborné studie, monografie či vědecké články, které se přímo týkají problematiky (články by měly být ideálně publikovány v časopisech, které jsou indexovány v databázích WoS či Scopus a měly by být hojně citované).
 - b. Reference na základní učebnice, bakalářské a diplomové práce, zájmové servery, novinové články, blogové příspěvky atp. **limitně** značí, že rešerše je nedostatečná a nevyhovující.
- E. Rešerše nerespektuje citační normu APA; jde o standard, který musí být v kvalifikační práci (i v projektu) respektován.
- a. Reference na odkazovaná díla musí být uváděny v textu rešerše; seznam použité literatury (Reference) pak uvádí abecední seznam použitých referencí; dle normy APA. Obvyklou chybou je, že rešerše je vágním popisem problematiky a na jejím konci je nekonzistentně formátovaný seznam literatury, který bude v kvalifikační práci použit.
 - b. I přes velmi detailní popis jsou někdy normy APA vágní (kupř. použití kapitálek u příjmení autorů, ne/užívání doi atp.). Důležité je, aby studenti používali **konzistentní** postup.

III. Doporučení k formulaci metodiky sběru a plánovaného vyhodnocení dat (část C hodnocení kurzů)

1. Metodika závisí na cíli práce a problému, který chce student svou kvalifikační prací vyřešit. Nelze stanovit jednoznačný vzor. Metodika by však měla být **adekvátní** cíli práce, měla by **konkrétně (!)** uvést plánované **metody** sběru dat; **měl by být charakterizován plánovaný vzorek dat a způsoby vyhodnocení či analýzy dat.**

- a. Kupř. je-li cílem zjistit, zda peněžní dary zaměstnancům vedou k jejich vyšší produktivitě, tj. zjistit kauzální působení daru na produktivitu, **nemůže** být metodou jednorázové dotazníkové šetření.
 - b. **Metodika dosažení cíle je nejdůležitější částí projektu**, zde student prokazuje, zda/jak je schopen řešit odborný problém na základě své rešerše. Nelze akceptovat metodiky, které budou vágní, neúplné, nepromyšlené či bez odkazů na relevantní literaturu, tj. zjevně neumožní dosáhnout cíle práce.
2. Bez ohledu na zvolenou metodu (či metody) – ať již analýza sekundárních (reálných) dat, dotazníkové šetření, kvalitativní výzkum, experiment či aplikace specifické metodiky (finanční, investiční, strategická analýza) ad. – musí být vždy rozepsána v takovém detailu, aby bylo patrné, jak bude dosaženo cíle práce (tj. na jakých datech, jakou analýzou) a mohla by být nezávisle replikovatelná.
- a. Detailnost by měla být zhruba na úrovni sekcí odborných článků Vzorek a Metody (Sample, Methods). Studenti mohou metodiku v kvalifikační práci později modifikovat či doplnit, v projektu by však měli prokázat, že mají představu o základním přístupu, jak data sbírat a analyzovat.
 - b. Mnoho problémů **není řešitelných jen jednou metodikou**. Je-li cílem navrhnout kampaň maximalizující čisté příspěvky charitě, bude nutné použít např. dotazníkové šetření a poté analýzu možných nákladů a výnosů zvoleného postupu či laboratorní nebo terénní experiment a poté analýzu nákladů a výnosů. Samotné zjištění, „za jakých okolností by klienti přispěli“, není smysluplné, neobsahuje-li i zhodnocení nákladů eventuální kampaně atp.
 - c. Při obhajobách projektů se často stává, že kupř. při dotazu, „jak bude do analýzy rentability projektu promítnuto riziko, o kterém je hovořeno ve finanční analýze“, student není schopen odpovědět. **Neočekává** se přitom, že bude mít v projektu připraveny scénáře vývoje, oceněna kontingenční opatření atp. (to bude obsahem až kvalifikační práce!). Měl by však vědět, že právě tyto postupy lze využít a jaká data (metodiky) na ně potřebuje.

Další obvyklé **chyby** při formulaci metodiky sběru a plánovaného vyhodnocení dat:

- A. Metoda či data neumožňují naplnit cíl práce, resp. jej umožňují naplnit jen ryze formálně.
 - a. Kupř. cílem projektu je navrhnout pro firmu XY zlepšení distribučních kanálů dle preferencí stávajících a potenciálních klientů. V dotazníku jsou však plánovány jen „otázky, co různí stávající zákazníci preferují“. Kvalifikační práce tak směřuje k triviálnímu zjištění, že zákazníci preferují vše „rychlejší, levnější, kvalitnější“, aniž by bylo zjištěno, jaké ceny jsou ne/ochotni za dané služby zaplatit. V projektu by kupř. mělo být plánováno zjištění potenciálních nákladů opatření a ty promítnout do (dalšího) dotazníkového šetření stávajících a potenciálních klientů atp.
- B. Je navrhována „unikátní“ metoda, které je nedomyšlená, přičemž existují adekvátní, standardizované metodiky.
 - a. Je velmi **oceňován** tvůrčí přístup k řešení problému! Kreativita by však neměla jít na úkor schopnosti naplnit cíl práce. Chce-li student přijít kupř. s novým způsobem zjišťování a vyhodnocování manažerských praktik, měl by ozřejmit, v čem je jeho přístup lepší než existující metodiky (kupř. ve World Management Survey). Tedy, studenti by měli využívat standardizované přístupy (škály, metodiky), popř. uvést, v čem jsou jejich novátorské přístupy validnější, efektivnější či přesnější.

- C. Je uvedena jen základní metoda a vágní popis zjišťovaných dat („Práce bude využívat dotazníkové šetření sledující spokojenost zaměstnanců a faktory, které ji ovlivňují.“) – nedostatečné.
- Není popsána povaha šetření (telefonické, osobní, on-line...), základní soubor a vzorek dat (charakteristika vzorku zaměstnanců a očekávaná velikost vzorku); není uvedena použitá škála na zjištění spokojenosti; nejsou rozvedeny „faktory“, které mají ovlivňovat spokojenost (a jakou škálou budou zjišťovány); není uvedeno, jak budou data analyzována (regresní analýza, faktorová analýza) atd. Jistě však **není nutné** jít do takového detailu, aby byl přiložen hotový dotazník.
 - Podobně, student uvede, že bude „zkoumat, co způsobuje nezaměstnanost“, „použije sekundární data“ a „statisticky je analyzuje“. Podobné formulace jsou smysluprázdny; není patrné jaké proměnné budou sbírány, na jakém vzorku (+ panelová či průřezová data? za jaké roky či země?), jak bude strukturována případná regrese, tj. jak hodlá z korelativních dat zjistit kauzalitu atp.
- D. U plánované analýzy jsou uvedeny konkrétní statistické testy, přitom nejsou uvedeny proměnné, na kterých budou použity; resp. je uvedena jen formulace „budou využity statistické metody“ – nesmyslné.
- Je nesmyslné uvést kupř. „bude analyzována výkonnost firem a bude použit t-test“. Uvedená formulace neumožňuje určit, jaké proměnné/hodnoty budou t-testem porovnávány, resp. zda je vůbec užití t-testu odůvodněné.
 - Je-li žádoucí aplikovat statistické metody, očekává se, že budou použity. Měly by pak být uvedeny v detailu, který umožňuje posoudit, zda je jejich užití vhodné. Kupř. je-li cílem zjistit, jaké faktory ovlivňují, že se mladý dospělý (18-35 let) stane v Ústeckém kraji živnostníkem, je vhodné uvést, že bude použita logistická regrese, kde vysvětlovanou proměnnou bude, zda je osoba živnostníkem či nikoliv a vysvětlující proměnné budou věk, pohlaví, vzdělání, počet dětí, léta praxe, osobnostní charakteristiky, vzdělání rodičů, praxe rodičů atp. a data budou získána z šetření XY či bude provedeno vlastní šetření atp.

IV. Odevzdávaný kompletní projekt bakalářské či diplomové práce; požadavky na studenty

Veřejná obhajoba projektu práce před komisí složenou z členů kateder oboru.

Projekt musí konkrétně a zhruba v dané struktuře souvislého textu ukázat:

- **Cíl (či dílčí cíle) práce** (*výzkumná otázka*): jaký je plánovaný cíl práce, tj. co bude testováno, ověřováno či zjišťováno; **využijete část A průběžného plnění projektu.**
- **Formulace řešení problému, řešerše** (*teoretická východiska či testované hypotézy*): jaké teorie, koncepty, hypotézy, modely, či fakta budou zvažovány, tj. na základě jakého poznání bude konkrétní problém řešen a v čem má být prohloubeno či využito toto poznání, tj. jaká má být přidána hodnota práce; **využijete část B průběžného plnění projektu.**
- **Popis a metodika sběru dat** (*analytický přístup*): na jakých datech (proč jsou vhodná, jaké konkrétní faktory, poznatky budou zvažovány a jaké proměnné sbírány) a jakou metodikou bude práce provedena.
- **Způsoby analýzy dat** (*analytický přístup*): jakou metodou budou data vyhodnocena (proč je vhodná), resp. dle jakých kritérií (není vhodné psát konkrétní jména statistických testů,

naznačte spíše vaši empirickou strategii); **oba tyto body spadají pod část C průběžného plnění projektu.**

- **Využití práce:** jak bude možné budoucí výsledky práce nejspíše využít.
- **Seznam použité literatury:** z jaké literatury projekt vychází; přinejmenším 6 (bakaláři) a 10 (magistři) originálních odborných studií (nejlépe zahraničních) – **nikoliv tedy učebnic** – a další relevantní odkazy. Odborná literatura **musí být** zakomponována do vlastního projektu coby reference v textu, se seznamem referované literatury (Referencemi) v závěru; vše zpracováno dle normy **APA**.
- Projekt by měl mít **hlavičku**, kde je uveden jeho **název**, autor, vedoucí DP a katedra, pod kterou bude DP zpracovávána a informativní **abstrakt** (ve struktuře a podobě jako u "hotové" DP, jen místo dosažených výsledků hovoří o plánovaných výsledcích).
- **Projekt má [doporučenou šablonu](#).**

Finální projekt – text na zhruba 5-8 normovaných stranách v doc/docx (v duchu Prijmeni_Jmeno_DP_LS2018.doc) se vkládá do STAGu (skupina “All students”, okruh “Dokument k obhajobě A – Projekt diplomové práce”) minimálně **2 kalendářní dny (48 hodin)** před obhajobou. Spolu s projektem student do STAG (okruh “Dokument k obhajobě B – Prezentace k projektu DP”) vkládá i prezentaci (ppt či pdf na max. 10 slidů; v duchu Prijmeni_Jmeno_DP_LS2018.pdf). Studenti se na termín obhajoby diplomového či bakalářského projektu přihlašují ke komisím přes **STAG** a z přihlášeného termínu se mohou odhlásit nejpozději 2 dny před jeho konáním.

Studenti na obhajobě projektu vystoupí s prezentací svého projektu a **během max. 3 minut** jej představí. Studenti si musí být vědomi všech faktorů, které v jejich problému mohou hrát důležitou roli. V cca 10 minutách poté proběhne diskuze, resp. obhajoba.

V. Harmonogram kurzů v LS 2017/2018 a technické poznámky

Týden	Datum	Obsah	Povinnosti
1.	15.02.	1. Úvodní přednáška. Metodologie společenských věd	
2.	19. - 23.02.	Semináře	Harmonogram psaní projektů, organizační záležitosti.
3.	01.03.	2. Přednáška o cílech práce, výzkumné otázce	
4.	05. - 09.03.	Semináře	Odevzdání cíle práce do 11.03., STAG
5.	15.03.	3. Přednáška o rešerši literatury, řešení problému; úvod do metod	
6.	19.03. - 06.04.	Semináře	Samostatné vyhledávání, studium a shrnutí literatury (vytváření rešerše).
7.			Odevzdání cíle práce a rešerše do 08.04., STAG
8.			
9.	12.04.	4. Přednáška o metodách řešení problému	
10.	16. - 20.04.	Semináře	Odevzdání cíle práce, rešerše a metodiky do 22.04., STAG
11.	26.04.	5. Přednáška o formálních zásadách odborné a kvalifikační práce	
12. a ZO	od 30.04.	Semináře; Komisioní obhajoby projektů	Přihlásit se na termín obhajoby ve STAG. Odevzdat projekt a prezentaci alespoň 2 kalendářní dny (48 hodin) před termínem obhajoby do STAG.

Průběžné části studenti odevzdávají jako semestrální práce kurzů Diplomový seminář (MDSEM) a Semestrální projekt (PSPRO) do STAG (První, Druhá, Třetí... klíčová část projektu) ve výše uvedených termínech. Preferuje se formát .doc či .docx, který umožňuje rychlé úpravy a vkládání komentářů od vedoucích. Vedoucí seminářů tyto odevzdané práce ve STAG **obdují a eventuálně okomentují** bez zbytečného odkladu (z jejich komentáře by mělo vyplývat, jak příslušnou část zlepšit).

Vedoucí seminářů vypisují vlastní termíny, v kterých budou se svými studenty konzultovat průběžné části projektů a svou oborovou problematiku. Finální projekty hodnotí komise.